

כחול לבן ב-60 שניות

מדריך למורה

כרטיסיות הנחייה לתלמידים

תוכן העניינים:

• **מבוא**

• **הנחיות להפקת הסרטון - 60 שניות על... (כרטיסיות לתלמידים בליווי הסבר והדרכה למורים)**

כחול לבן ב-60 שניות

מבוא

'כחול לבן ב-60 שניות' הוא תהליך למידה משמעותית, מגוונת וארוכת טווח המקדם כישורי שפה.

עד לא מזמן הושמעה ברדיו בתחנת "גלי צה"ל" פינה בשם "60 שניות על..."

בפינה הוצג נושא מסוים באופן תמציתי, בזמן קצוב של כ-דקה. פינה זו הייתה פופולארית מאוד מכיוון שהמאזין היה יכול לקבל בזמן קצר מידע ענייני, ללא פרטים מיותרים, בשפה בהירה, פשוטה וקולחת על נושאים מעניינים. סוגה זו התפתחה בשנים האחרונות. אנשים נדרשים בהזדמנויות שונות להציג מסרים באופן בהיר, משכנע וקצר, דוגמת "טד".

משימה זו מזמינה את המורים להדריך את התלמידים בהפקת סרטון המלווה בקריאה קולית שבו יציגו מידע בנושא "כחול לבן" ב-60 שניות בלבד. בהפקת קובץ שמע או סרטון התלמיד נדרש לקרוא בקול, בזמן קצוב, קטע שהכין מבעוד מועד ואף התאמן מראש להקראתו בפני קהל. לשם כך נדרשת מהתלמיד עבודת הכנה מקדימה שבה הוא משתמש באסטרטגיות לקריאה יעילה ולהפקת מידע, כמו גם באסטרטגיות לכתובה בהירה ולכידה. בתהליך ההכנה התלמיד נדרש לקרוא מידע ממגוון מקורות מידע מעודכנים ומהימנים, לאתר מידע עיקרי רלוונטי בנושא שבחר, וכל זאת תוך התחשבות בנמען ובמדיה שבה יוצג המידע. בהמשך עליו לכתוב סיכום לכיד וענייני ולהתאמן בהקראת הטקסט בקול, תוך הקפדה על רהיטות, דיוק, קצב ופרוזודיה מתאימים, כך שיקל על המאזין להבין את אשר מושמע לו.

בסיום הפעילות בכיתה ייווצר אוסף סרטוני מידע ב-60 שניות. הסרטונים יוכלו להתפרסם באתר הבית ספרי ולשמש ללמידה של תלמידים נוספים בבית הספר. סרטונים נבחרים יישלחו לתחרות שתיערך בסוף השנה.

מעוניינים להאזין לדוגמה ?

הקליקו על הקישור

[60 שניות על כחול לבן](#)

הנחיות להפקת הסרטון - 60 שניות על...

כרטיסייה מספר 1

לפני שיוצאים לדרך....

בואו נבדוק - כמה מילים אפשר לומר במשך 60 שניות?

כדאי שיהיה לכם מושג מהו אורך הקטע שאתם אמורים לכתוב כדי לדעת מה אורכו.

עבדו בזוגות!

בחרו קטע לקריאה מתוך ספר. ספרו כמה מילים בקטע.

כעת, הקריאו את הקטע שהקלדתם בקול ומדדו את זמן ההקראה.

כמה זמן לקח לכם לקרוא בקול את הקטע שבחרתם?

עכשיו קראו מתוך הקטע במשך 60 שניות בלבד בקריאה יפה ורהוטה.

ספרו את המילים שקראתם בפרק זמן זה. כמה מילים קראתם?

למורה:

בתחילת התהליך חשוב שהמורה תציג בפני התלמידים את הרעיון להפיק סרטון מידע ב-60 שניות, ותחשוף אותם לסרטונים מדגימים שהוכנו על ידי תלמידים.

"60 שניות על אילן רמון" (אנגלית)

60 שניות על בית מינץ בגדרה (עברית)

במהלך ההאזנה לסרטון או לקובץ שמע חשוב לברר עם התלמידים מה לדעתם נדרש כדי להפיק סרטון ב-60 שניות.

מטרת הפעילות הראשונה היא לעורר סקרנות, עניין ומוטיבציה בקרב התלמידים. פעילות זו מבקשת מהתלמידים לברר לעצמם כמה מילים אפשר לומר בדקה כדי לנסות ולהמחיש להם דיבור בזמן קצוב.

כרטיסייה מספר 2 – בחירת נושא

כדי להפיק סרטון מעניין עליכם ללמוד היטב את הנושא שבחרתם ולאסוף עליו מידע מהימן.

קראו טקסטים שהמורה תציע לכם בנושא "כחול לבן".

עבדו בזוגות או בקבוצה של 3-4 תלמידים.

חשבו ודונו ביניכם על אילו נושאים הקשורים ב"כחול- לבן" תרצו להפיק סרטונים?

מה חשוב בעיניכם? במה תרצו לשכנע?

מי יהיו המאזינים שלכם? מה יוכלו ללמוד מהסרטון?

אפשר כמובן לאתר מקורות מידע נוספים ברשת האינטרנט. במקרה כזה עברו להנחיות בכרטיסייה מס' 3.

למורה

לפני הפקת הסרטון ובחירת הנושא חשוב להזמין את התלמידים לקרוא טקסטים בנושא כחול לבן מתוך האתר, מקורות נוספים או מתוך ספרי הלימוד. להלן רשימת המקורות של טקסטים מעובדים המותאמים לגיל התלמידים:

מאגר הטקסטים

1. וייז- הגעת ליעד
2. מוצר ישראלי תוצרת כחול לבן
3. משחקי קופסה - המצאה ישראלית
4. מתוך ספרי לימוד:

על קצה הלשון ומעולמה של ספרות לכיתה ו', עמ' 14	חיים וייצמן – מדען דגול ורב המצאות (קטע מידע)
על קצה הלשון ומעולמה של ספרות לכיתה ה', עמ' 64	אילן רמון – אסטרונוט ישראלי בחלל (קטע מידע)
על קצה הלשון ומעולמה של ספרות לכיתה ד', עמ' 126	המכבייה – האולימפיאדה היהודית (אולימפיאדה כחול-לבן...) (קטע מידע)
על קצה הלשון ומעולמה של ספרות לכיתה ד', עמ' 223	ארץ/שייקה פייקוב - ייחודה של איי, אהבת הארץ (שיר)
על קצה הלשון ומעולמה של ספרות לכיתה ד', עמ' 224	אין ויש/נעמי שמר - ייחודה של איי – מה יש כאן ואין בארץ אחרת
עונות וליהנות לכיתה ו', חלק שני עמ' 110	מנצלים את אנרגיית השמש – שימוש באנרגיה סולרית ע"י הבדואים בדרום הארץ (כתבה)
העיקר שהבנו לכיתה ד', חלק ראשון עמ' 136	מסע אל ארץ השמן – ייצור שמן ישראלי (כתבה)

5. אתר על הגובה - <https://kids.gov.il/madeinIsrael>

נושאים אפשריים לדיון

לקנות כחול-לבן, המצאות כחול לבן, חקלאות כחול לבן, תו "מיוצר בישראל".

לאחר קריאה של חומרים באתר "כחול לבן" יבחרו התלמידים נושא שעליו ירצו לכתוב ולדבר.

המורה תזמין את התלמידים לדיון שבמהלכו יתלבטו בבחירת הנושא.

חשוב לברר עם התלמידים מה ירצו לומר, במה ירצו לשכנע. כדאי להעלות ידע קודם של הילדים על הנושא ולהוסיף מידע במהלך הדיון.

אפשר לכוון את התלמידים לחפש מידע נוסף במרשתת.

כרטיסייה מספר 3 - איסוף מידע

כרטיסייה 3 מיועדת למי שבחר לאתר מידע במרשתת.

שלב א'

סינון תוצאות החיפוש

זכרו -

כאשר אנו מחפשים מידע בגוגל מתקבלות תוצאות רבות, ולא כולן מתאימות למטרות שלנו.

אפשר לסנן את התוצאות וכך נוכל אולי למצוא את מבוקשנו בצורה מהירה וממוקדת יותר.

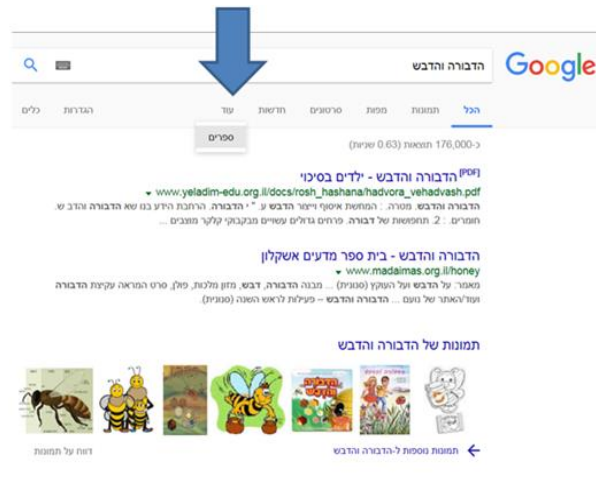
אם נבחר באפשרות "עוד" נוכל למקד את החיפוש.

ראו דוגמה:

מילות החיפוש "הדבורה" ו"הדבש" הציגו תוצאות רבות.

בחרנו באפשרות עוד וכתבנו את המילה **ספרים** (ראו את החץ הכחול)

כדי למקד את החיפוש בספרים בלבד.

שלב ב'

בחירת מקורות מידע מהימנים

במרשתת נוכל למצוא כמות רבה של מידע הנמסר על ידי אנשים, גופים וארגונים שונים.

כיצד נדע שהמידע המוצג באתר אמין ונכון?

דרכים לזיהוי מקור האתר

1. נבדוק את שם האתר ושם המחבר בחלקו העליון של העמוד.
2. נבדוק את כתובת האתר. הכתובת מעידה על סוג האתר, בהתאם לטבלה.

האם האתר הוא מקור ממשלתי, חינוכי, מסחרי, ועוד. לדוגמה, הכתובת

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/shefi>

כוללת את הסימנת **GOV**, ומסמנת שזהו אתר ממשלתי ואפשר לסמוך על אמינות המידע שבו.

מקור המידע	סימנת	אמינות
גוף אקדמי	AC	אמין
גוף ממשלתי	GOV	אמין
גוף מסחרי	COM או CO	דורש בדיקה בדרך כלל
גוף חינוכי	K12 או EDU	בדקו את המחבר. האם זהו עבודה של תלמיד? של משרד החינוך?

למורה

לאחר שהתלמידים בחרו נושא, הם יוכלו לפנות למקורות מידע נוספים, לקרוא וללמוד את הנושא באופן יותר עצמאי.

לשם כך חשוב לשוחח עם התלמידים על אופני חיפוש המידע במרשתת.

כדאי להסביר שאתר "כחול-לבן" של משרד החינוך מיועד לתלמידים בגילם, והמידע שבו נבדק והותאם עבורם. אתר "מטה כחול לבן" במשרד הכלכלה כולל מידע אמין, אך לא נכתב עבור תלמידים, וייתכן שחלק מהטקסטים יהיו קשים עבורם.

אם התלמידים פונים לרשת האינטרנט בחיפוש חופשי, חשוב לעמוד על ההבדלים בין מידע עדכני ומהימן לבין מידע אחר, וללמדם לפנות לאתרים של גורמים מוכרים כדי לאסוף מידע אמין.

כרטיסייה מס' 4 – איסוף מידע

התבוננו בתוצאות החיפוש ובחרו מתוכן את התוצאות שנראות לכם אמינות ומתאימות לנושא שבחרתם.
אם אינכם בטוחים, היכנסו לאתר וקראו את המידע בקריאה מרפרפת (קריאה מהירה שסורקת את הטקסט כדי לראות מה יש בו).
לאחר שבחרתם מקור מידע מעניין ואמין (מתוך אתר "כחול לבן" או מתוך המרשתת) קראו את הטקסט/טקסטים בעיון וחשבו: האם המידע מעניין אותי? מתאים לצרכים שלי? מה מתוכו אבחר כדי לכתוב על הנושא שלי? מה יכול לעניין? לשכנע?
אם המידע שמצאתם קצר, אפשר לסכם אותו בקובץ וורד במילים שלכם.
אם המידע ארוך ונמצא בכמה טקסטים, כדאי להעתיק קטעי מידע מן הטקסטים שקראתם ולהדביק אותם בדף חדש לקראת המשך העבודה.
כך יהיה לכם נוח יותר לסכם את המידע בהמשך.

למורה

בשלב קריאת המידע ואיסופו ממקורות שונים, אפשר ללמד את התלמידים כלי פשוט של ה-OFFICE המשמש להעתיקה ולהדבקת מידע בקלות.

חשוב להדגיש שההעתיקה אינה המטרה של עבודתנו, והיא נועדה לנוחיותם בלבד.

בדרך זו הם יוכלו לחזור לטקסט (שלפעמים קשה לאתרו שוב ברשת האינטרנט)

ויהיה להם נוח לסכם את המידע שמתאים למטרתם או לדלות מתוכו נימוקים ודוגמאות.

כיצד נעתיק מידע בקלות מטקסט לטקסט? ?

שלב ראשון -

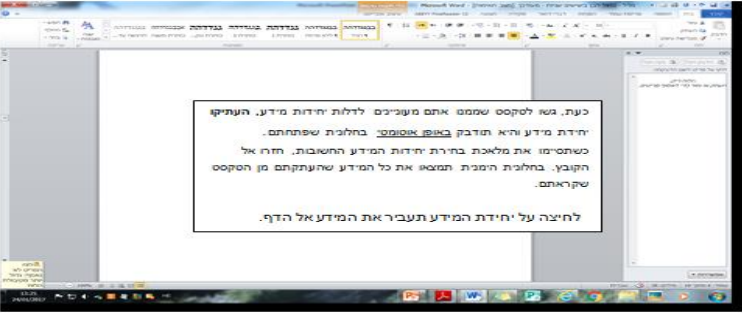

פתחו קובץ חדש

להט על החץ

מצד ימין של המסך תיפתח חלוקת להדבקת יחידות המידע

שלב שני -

כעת, גשו לטקסט שממנו אתם מעוניינים לדלות יחידות מידע. העתיקו יחידת מידע והיא תדבק באופן אוטומטי בחלוקת שפתחתם. כשתסיימו את מלאכת בחירת יחידות המידע החטובות, ודח אל הקובץ בחלוקת הימנית תמצאו את כל המידע שהעתקתם מן הטקסט שקראתם.

לחיצה על יחידת המידע תעביר את המידע אל הדף.

כרטיסייה מספר 5 – מתחילים לכתוב את הטקסט לסרטון

שלב א' - תכננו את הכתיבה

חשבו על מטרת הטקסט ועל הנמענים האפשריים.

נושא הסרטון *על* הוא _____

מטרתו _____

מי הנמען או הנמענים *על*? _____

מהו הדבר החשוב ביותר שאני רוצה לאמר לנמענים? _____

סכמו את הפרטים החשובים לכם מן הטקסטים שקראתם, וכתבו טקסט מידע כמו בספר הלימוד או באנציקלופדיה.

שלב ב' - כתבו את הטקסט

סיכום

תוכלו לכתוב סיכום באמצעות שימוש באחד מכרטיסי ההנחיה שלפניכם.

אפשרות אחת

אפשרות שנייה

5

זכרו!

הטקסט צריך לכלול פתיחה המציגה את הנושא, פירוט והרחבה של הנושא בליווי דוגמאות וסיכום קצר. הוסיפו כותרת מתאימה לטקסט.

שלב ג' - קריאה חוזרת ועריכה

קראו לעצמכם את הטקסט שכתבתם. מה אורכו? האם הצלחתם לומר את מה שרציתם בקיצור ובבהירות?

האם אתם מרוצים מתוכנו? אם חסר לכם מידע, חזרו על הפעולות הקודמות בכרטיסיות 3-4 והרחיבו את המידע.

האם אתם מרוצים מאיכות הסרטון? אם לא - תקנו.

בדקו שהצגתם את רצף הרעיונות באופן הגיוני. בדקו שיש קשר בין המילים, המשפטים ובין הפסקות בטקסט. בדקו שהטקסט מציג דברי פתיחה, הרחבה, פירוט, דוגמאות וסיכום קצר.

היזכרו בקהל היעד וחשבו :

האם הסרטון שלי ישיג את מטרתו? האם ישתכנעו? ילמדו ממנו? האם יתעניינו בדברים שיש לי לומר? האם יבינו את המושגים שהשתמשתי בהם?

כדי להפיק סרטון כדי בקריאה חוזרת של מה שכתבתם תוכלו לערוך מחדש, לשנות את התוכן ואת המבנה של הטקסט.

להשיג איכות טובה, עליכם לשפר שוב ושוב את הטייטה שכתבתם. תוכלו לשפר את הטייטה עד אשר תהיו מרוצים מתוכן הדברים וגם מאופן הכתיבה.

בסיום הכתיבה ספרו את המילים והעריכו אם אתם בטוח המילים הרצוי להקראת הקטע ב-60 שניות או ב-90 שניות.

לפי הצורך - תקנו , הוסיפו, השמיטו מידע מיותר.

למורה

עד כה הפיקו התלמידים מידע מתוך מקורות מידע שונים. כעת הם אמורים להפיק טקסט כתוב קצר ותמציתי המבוסס על המידע שליטו.

כחלק מתהליך הכתיבה יתכננו התלמידים הכותבים את הנושאים, את תרגום הרעיונות בכתיבה, יקראו שוב ויערכו מחדש.

בשלב התכנון חשוב להגדיר מה מטרת הכתיבה ואל מי יופנה הטקסט שיופק. מוצע לדון עם התלמידים: מדוע חשוב להגדיר היבטים אלה? כיצד הם יכולים לסייע לכותב?

אחד התהליכים המעורבים בכל תהליך כתיבה הוא תכנון, המאופיין בעצירות בצמתים מרכזיים בשיח, שבהם הכותב מתכנן מהלכים עתידיים בכתיבה, או קורא ועורך מחדש את מה שכתב עד כה (Flower & Hayes, 1981; Matsuhashi, 1981; Wengelin, 2006).

המורה תזמין את התלמידים לתכנן את הכתיבה שלהם לפני הכתיבה של הטקסט. אפשר ליצור את התכנון באמצעות תרשים גרפי או באמצעות כתיבה של ראשי פרקים.

חשוב להדגים זאת לתלמידים בכיתה לפני שהם ניגשים לבצע זאת בעצמם.

בהמשך, התלמידים ישלבו תהליכים מעגליים חוזרים של כתיבה, קריאה חוזרת ועריכה.

חשוב שתהליך הכתיבה יכלול שתי טיוטות לפחות. הזכירו לתלמידים שהם מוזמנים לשלוח את התוצרים לתכנית כחול לבן במשרד החינוך ולכן כדאי שישתדלו לכתוב ולקרוא היטב.

הזמנת התלמידים להקריא את הטקסט שכתבו בפני חברים המיוצגים "כנמענים אפשריים" ולקבל מהם משוב, יכולה לסייע לכותב לדעת היכן לתקן וכיצד לשפר את הטקסט שכתב.

כרטיסייה מספר 6 - הערכת עמיתים

בשלב הזה כדאי לקבל משוב המתייחס להיבטים האלה:

- תוכן הטקסט ומבנהו
- העניין שהטקסט מעורר
- ההתאמה לקהל היעד.

המשוב יינתן מעמיתים (חברים) ומהמורה.

כתבו משוב לטקסט של חבר. במשוב התייחסו להיבטים האלה:

- ציינו מה אהבתם ומה למדתם מהטקסט
- שאלו על דברים שלא הבנתם
- כתבו הערות שיעזרו לכותב לשפר את הקטע שכתב
- השתמשו בלשון מכבדת.

לאחר קבלת ההערות מהחברים תוכלו לשפר, להוסיף ולתקן את הטקסט.

למורה

כל תלמיד ימלא שני תפקידים במשוב:

תפקיד אחד - ייכנס לנעליו של הקורא, הנמען, ויחווה דעה על התוכן ועל המבנה, על מידת העניין ועל ההתאמה לקהל היעד בטקסט שכתב חברו.

תפקיד שני - יאזין למשוב שניתן לו מחבריו ומהמורה על הטקסט שכתב בעצמו.

תלמידים הממלאים את תפקיד הקורא/ הנמען יתבקשו לכתוב הערות לחבר הכיתה על הקטע שכתב, כגון -

- מה אהבת ומה למדת מהסרטון של חברך?

- האם היו דברים שלא הבנת בסרטון?

- האם יש לך הצעות לשיפור לסרטון?

כתוב את הערותיך בלשון מכבדת.

כרטיסייה מספר 7 - קריאה בקול במשך 60 עד 90 שניות והקלטת הטקסט

כעת אנו עוברים לשלב קריאת הטקסט בקול באופן מוטעם ולהקלטתו.

למה עלינו לשים לב כשאנו מקריאים בקול את הטקסט?

- נקרא בקול את הטקסט כמה פעמים, באופן מדויק ובקצב שיאפשר למאזין לעקוב אחר הדברים ולהביןם. חשוב לא להקריא מהר מדי ולא לאט מדי.
- נשים לב לסימני הפיסוק ונתחשב בהם בקריאה כך שהמאזינים יוכלו להבין את הטקסט.
- במהלך התרגול נחליט היכן בטקסט נשנה את הטון, היכן נעצור ומה הוא הקצב הנוח לקריאה. להדגיש.

רגע לפני ההקלטה קראו בקול ומדדו זמן. האם אתם עומדים בזמן של 60 עד 90 שניות?

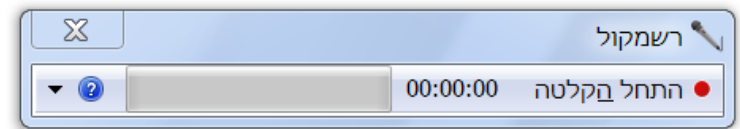
אם חרגתם הרבה מן הזמן עליכם לחזור לטקסט ולחשוב כיצד לקצרו בלי לאבד את המסר שרציתם להעביר.

שקט מקליטים...

ישנן דרכים שונות ומגוונות להקליט את הקטע שלכם. כדי להקליט תזדקקו כמובן לסביבה שקטה ולמיקרופון.

הדרך הפשוטה והזמינה ביותר היא להשתמש ברשמקול של ה – windows הנמצא בכל מחשב.

את הרשמקול תמצאו בלשונית החיפוש.

לחיצה על התחל הקלטה מתחילה את ההקלטה.

עם סיום ההקלטה לחצו על עצור הקלטה.

כאשר תעצרו את ההקלטה תתבקשו לשמור את הקובץ. שימרו אותו בשולחן העבודה.

האזינו להקלטה ובדקו:

האם הקריאה ברורה ומוטעמת?

האם הקול נשמע היטב?

האם עמדתם בזמן הנדרש?

השמיעו את ההקלטה לעמיתים ובררו איתם אם הקטע הנשמע ברור, מובן ומעניין.

כרטיסיות רשות- הכנת מצגת מלווה

תוכלו להוסיף מצגת המלווה את הקטע המושמע.
כאשר יוצרים מצגת, התהליך הוא מעט שונה. לפעמים נוסף תמונה או סרטון שממחישים את מה שנאמר במילים.
כדאי לחלק את הטקסט לקטעים קטנים ולחשוב אילו תמונות או סרטונים יתאימו ללוות את הנאמר בו.

הכנת המצגת

כיצד נכין מצגת מיטבית?

על כלים וכללים – לחצו בקישור המצורף:

<https://www.youtube.com/watch?v=WYapnAovMKU>

בהצלחה!